

Handläggning av ärenden som gäller barn och unga

I Socialstyrelsens författningssamling (SOSFS) publiceras myndighetens föreskrifter och allmänna råd.

- Föreskrifter är bindande regler.
- Allmänna råd innehåller rekommendationer om hur en författning kan eller bör tillämpas och utesluter inte andra sätt att uppnå de mål som avses i författningen.

Socialstyrelsen ger årligen ut en förteckning över gällande föreskrifter och allmänna råd.

SOSFS kan laddas ned eller beställas via

webb: www.socialstyrelsen.se/publikationer
e-post: publikationsservice@socialstyrelsen.se
fax: 035-19 75 29

ISSN 0346-6019 Artikelnr 2014-5-20

Tryck: Edita Bobergs 2014

Socialstyrelsens allmänna råd om handläggning av ärenden som gäller barn och unga;

**SOSFS
2014:6 (S)**

Utkom från trycket
den 11 juni 2014

beslutade den 20 maj 2014.

Tillämpningsområde

I dessa allmänna råd ges rekommendationer till socialnämnden vid arbete med barn och unga enligt socialtjänstlagen (2001:453), SoL, i fråga om

- anmälan och förhandsbedömning,
- handläggning av ärenden, och
- uppföljning av öppna insatser.

Bestämmelser om socialnämndens ansvar för barn och unga vid vård utanför det egna hemmet finns i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2012:11) om socialnämndens ansvar för barn och unga i familjehem, jourhem eller hem för vård eller boende.

Information enligt 3 kap. 1 § SoL om anmälan om missförhållanden

Socialnämnden bör se till att det på kommunens webbplats finns lättillgänglig och lättförståelig information om hur en anmälan om missförhållanden enligt 14 kap. 1 § eller 1 c § SoL kan göras såväl under som efter kontorstid.

Mottagande av anmälan om barn eller unga enligt 11 kap. 1 § SoL

När en anmälan har kommit in bör socialnämnden informera den som har gjort anmälan om att anmälan tagits emot och av vem.

Om en anmälan görs anonymt, bör nämnden be anmälaren att återkomma vid ett senare angivet tillfälle för att svara på kompletterande frågor vid behov.

Nämnden bör kontrollera med anmälaren att muntliga uppgifter som har antecknats av nämnden uppfattats korrekt.

Information om möjligheten till återkoppling enligt 14 kap. 1 b § SoL

Om anmälan gäller ett barn, bör socialnämnden informera anmälaren om möjligheten till återkoppling om huruvida en utredning har inletts, inte har inletts eller redan pågår.

Förhandsbedömning enligt 11 kap. 1 a § andra stycket SoL

Innan socialnämnden beslutar om att inte inleda en utredning bör uppgifter som finns i förekommande personakt beaktas. Även tidigare inkomna anmälningar hos den egna nämnden bör beaktas, om det är möjligt.

Underrättelse till den som berörs av en utredning enligt 11 kap. 2 § tredje stycket SoL

När den som berörs av en utredning underrättas om att en sådan har inletts bör information ges om

- anledningen till utredningen,
- vad en utredning innebär, och
- handläggarens namn och kontaktuppgifter.

Den som berörs bör även få förslag på tid för ett första samtal eller möte för att planera utredningen.

Om socialnämnden får kännedom om ett misstänkt brott mot ett barn enligt

- 3, 4 eller 6 kap. brottsbalken, eller
- lagen (1982:316) med förbud mot könsstympning av kvinnor,

och den misstänkte är en närstående, bör nämnden samråda med polis eller åklagare innan barnets vårdnadshavare underrättas om att en utredning har inletts.

Utredning om ett barns behov av skydd eller stöd enligt 11 kap. 1 och 2 §§ SoL

Utredningens inriktning

En utredning till skydd eller stöd för ett barn bör inriktas på barnets situation och behov samt på hur dess behov tillgodoses.

Socialnämndens ansvar för samverkan

Socialnämndens samverkan med andra huvudmän enligt 5 kap. 1 a § SoL under utredningen bör syfta till att dels få en god helhetsbild av barnets situation, dels samordna eventuella insatser.

Vad som bör planeras

Socialnämnden bör inleda utredningen med att planera hur den är

tänkt att bedrivas. Planeringen bör göras i nära samråd med barnet utifrån dess ålder och mognad samt med barnets vårdnadshavare.

Planeringen bör omfatta

- vad som ska klargöras i utredningen,
- hur samtal och möten ska utformas så att barnet ges goda förutsättningar att framföra sina åsikter,
- när och hur samtal och möten ska äga rum med barnet enskilt eller tillsammans med dess vårdnadshavare eller någon annan,
- när och hur enskilda eller gemensamma samtal ska äga rum med vårdnadshavaren,
- hur ett behov av tolk eller kommunikationsstöd ska tillgodoses,
- om standardiserade bedömningsmetoder ska användas och i så fall vilka,
- vilka referenspersoner och sakkunniga som behöver kontaktas samt syftet med kontakterna, och
- när utredningen beräknas vara slutförd.

Om nya eller ändrade omständigheter uppstår under utredningen, bör nämnden överväga om planeringen behöver ändras.

Hur utredningen bör genomföras

Uppgifter till utredningen bör hämtas in på ett strukturerat sätt med utgångspunkt i vetenskap och beprövad erfarenhet.

Socialnämnden bör träffa barnet såväl med som utan vårdnadshavare för att genom samtal och observationer bilda sig en uppfattning om barnets situation. Barnet bör ges möjlighet att uttrycka sin åsikt både genom att svara på frågor och berätta fritt.

När nämnden begär in uppgifter som kan vara av betydelse för utredningen bör den i möjligaste mån precisera vilken slags uppgift den önskar få del av. Om uppgifterna har lämnats muntligt, bör nämnden kontrollera med uppgiftslämnaren att uppgifterna som har antecknats av nämnden uppfattats korrekt.

Om nämnden konsulterar sakkunniga för att få hjälp med bedömningen av ett barns behov, bör en sådan begäran göras skriftligt och innehålla specificerade frågor om vad nämnden önskar få belyst eller utrett.

Uppföljning efter avslutad utredning

Socialnämnden kan, utifrån sitt ansvar enligt 5 kap. 1 § SoL, komma överens med barnet och dess vårdnadshavare eller den unge om en uppföljande kontakt, i det fall en utredning har avslutats utan beslut om insats.

I 11 kap. 4 a § SoL finns bestämmelser om att nämnden, när det gäller ett barn, i vissa fall även utan överenskommelse med barnet och dess vårdnadshavare får besluta om uppföljning.

Insatser av god kvalitet enligt 3 kap. 3 § SoL

Socialnämnden bör verka för att barnet och dess vårdnadshavare eller den unge är delaktiga vid uppföljningen av en öppen insats som har beviljats enligt 4 kap. 1 § SoL.

Uppföljningen bör göras i samråd med den som utför insatsen.

Utgångspunkten för uppföljningen bör vara målen som finns beskrivna i det underlag som ligger till grund för beslutet samt i den individuella planen enligt 2 kap. 7 § SoL eller genomförandeplanen, om sådana finns.

Nämnden bör vid uppföljningen notera om det finns behov av ändrade eller utökade insatser som kan föranleda en ny utredning enligt 11 kap. 1 § SoL.

Om genomförandet av en insats behöver förändras, bör befintliga planer för insatsen revideras. Revideringen bör göras i samråd med barnet och dess vårdnadshavare eller den unge samt med den som utför insatsen.

Polisanmälan vid misstanke om brott mot barn

Om det finns en misstanke om brott mot ett barn enligt 3, 4 eller 6 kap. brottsbalken eller lagen (1982:316) med förbud mot könsstympning av kvinnor, bör en polisanmälan skyndsamt göras, såvida det inte strider mot barnets bästa. Om det är oklart huruvida en polisanmälan ska göras, bör polis eller åklagare konsulteras.

Av en polisanmälan om ett misstänkt brott bör det om möjligt framgå

- när och var det misstänkta brottet uppges ha ägt rum,
- om barnet har uppgivit att han eller hon varit utsatt vid flera tillfällen,
- om det finns någon brottsmisstänkt,
- om nämnden har vidtagit några åtgärder med anledning av det misstänkta brottet, t.ex. en läkarundersökning eller en placering utanför det egna hemmet,
- om barnet eller dess vårdnadshavare har informerats om att en anmälan kommer att göras,
- om den brottsmisstänkte känner till att en anmälan kommer att göras,
- vem som har lämnat den information som ligger till grund för anmälan, och
- vem som har beslutat om anmälan.

En polisanmälan bör göras skriftligt på blanketten ”Anmälan om misstanke om brott riktat mot barn” (*bilagan*). I brådskande fall kan en muntlig anmälan göras som senare kompletteras med en skriftlig.

Dessa allmänna råd ersätter

- Socialstyrelsens allmänna råd (SOSFS 2003:16) om anmälan om missförhållanden enligt 14 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453)
- Socialstyrelsens allmänna råd (SOSFS 2006:12) om handläggning och dokumentation av ärenden som rör barn och unga.

Socialstyrelsen

TAINA BÄCKSTRÖM

Monica Jacobson

ANMÄLAN
om misstanke om brott riktat mot barn¹

Datum

Sänds in till
Polismyndigheten i

Diarienummer

Kommunal nämnd (plats för stämpe)	
Handläggare	
Telefon (inkl. riktnummer)	Telfax (inkl. riktnummer)
E-postadress	

Anledning till anmälan

☐ Sexuella övergrepp	☐ Misshandel	☐ Annat brott	Ange vilket
Ange tidpunkt eller tidsperiod för det/de misstänkta brottet/-en, om möjligt			
Platsen för det/de misstänkta brottet/-en			

Misstänkt person

Efternamn, samtliga förnamn		Personnummer
Utdelningsadress		Telefon bostaden (inkl. riktnummer)
Postnummer	Postort	Mobiltelefon
Arbetsplats		Telefon arbetet (inkl. riktnummer)
Känner den misstänkte till att polisanmälan kommer att göras? ☐ Ja ☐ Nej ☐ Vet ej		
Relation till barnet		

Okänd gärningsman vid anmälningsstillfället	☐
---	--------------------------

Redogörelse för brottsmisstanken

¹ Se 12 kap. 10 § socialtjänstlagen (2001:453) och 10 kap. 21 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Redogörelse för brottsmisstanken (forts.)

Övriga upplysningar

Upplysningar om barnets eller den unges förhållanden som kan vara relevanta i det aktuella fallet, t.ex. om barnet eller den unge läkarundersökts eller omhändertagits och placerats utanför det egna hemmet i samband med nu misstänkt brott. Uppgifter om tidigare anmälningar till socialtjänsten. Känner barnet eller den unge till att en polisanmälan kommer att göras? Känner vårdnadshavaren/-na till att en polisanmälan kommer att göras?

Barnets personuppgifter

Efternamn, samtliga förnamn		Personnummer
Utdelningsadress		Telefon bostaden (inkl. riktnummer)
Postnummer	Postort	Mobiltelefon
Förskola/skola		Avdelning/klass
		Telefon förskola/skola (inkl. riktnummer)

Föräldrarnas personuppgifter

Efternamn, samtliga förnamn		Personnummer
Utdelningsadress		Telefon bostaden (inkl. riktnummer)
Postnummer	Postort	Mobiltelefon
Arbetsplats		Telefon arbetet (inkl. riktnummer)
Vårdnadshavare ☐ Ja ☐ Nej		E-postadress

Föräldrarnas personuppgifter

Efternamn, samtliga förnamn		Personnummer
Utdelningsadress		Telefon bostaden (inkl. riktnummer)
Postnummer	Postort	Mobiltelefon
Arbetsplats		Telefon arbetet (inkl. riktnummer)
Vårdnadshavare ☐ Ja ☐ Nej		E-postadress

Ytterligare uppgiftslämnare

Efternamn, samtliga förnamn		Personnummer
Arbetsplats		Telefon arbetet (inkl. riktnummer)
Efternamn, samtliga förnamn		Personnummer
Arbetsplats		Telefon arbetet (inkl. riktnummer)
Efternamn, samtliga förnamn		Personnummer
Arbetsplats		Telefon arbetet (inkl. riktnummer)

Anmälarens/beslutsfattarens underskrift

Namnteckning		Befattning
		Telefon (inkl. riktnummer)
Namnförtydligande		E-postadress

